

Література:

1. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України / [О. А. Беляневич, О. М. Вінник, В. С. Щербина та ін.] ; за заг. ред. Г. А. Знаменського, В. С. Щербини. – [3-тє вид., переробл. і допов.]. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 776 с.

2. Калмикова Є. Лікарський засіб від хвороби суспільства чи плацебо? : встановлення кримінальної відповідальності за протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації / Є. Калмикова, Д. Калмиков // Юридичний вісник України. – 2014. – № 14. – 5–11 квітня. – С. 14–15.

3. Архіпова О. «Антирейдерський» закон спрямований на боротьбу з наслідками, а не на викорінення рейдерства – юрист [електронний ресурс] // UNN Українські національні новини. – 9 січня 2014 року. – Режим доступу: <http://www.unn.com.ua/uk/news/1291587-antireyderskiy-akon-spryamovaniy-na-borotbu-z-naslidkami-a-ne-na-vikorinennya-reyderstva-yurist>.

В.В. Коваленко

кандидат юридичних наук, доцент,
начальник відділу організації
наукової роботи
*(Луганський державний університет
внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка)*

А.В. Коваленко

студент 5 курсу 4 групи ІПКОП
(Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого)

ЗНАЧЕННЯ ВІКТИМОЛОГІЧНИХ ДАНИХ ДЛЯ ПОБУДОВИ ТИПОВИХ КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ВЕРСІЙ

Метою пізнання при розслідуванні злочину є з'ясування всіх обставин злочинної події. При цьому, на початковому етапі розслідування обсяг доступного слідчому для пізнання фактичного матеріалу досить часто є недостатнім і обмежується інформацією щодо одного чи двох елементів криміналістичної характеристики злочинного діяння. У таких випадках видається доречним звернення до кореляційних зв'язків між відомими елементами криміналістичної характеристики та тими, які ще потрібно з'ясувати, тобто до побудови криміналістичних версій.

За ступенем конкретизації криміналістичні версії прийнято поділяти на робочі (конкретно пов'язані з фактичною інформацією про скоєний злочин) та типові (такі, що відображують загальні зв'язки між певними видами елементів криміналістичної характеристики злочинів). При побудові робочої версії за основу береться типова.

Типові версії дають слідчому, прокуророві достатню об'ємну орієнтовну інформацію, що дозволяє використовувати їх як орієнтир у схожих ситуаціях. Основу такої інформації складають узагальнені результати судової та слідчої практики й сформовані на їх підставі відповідні наукові положення, передусім ті, що відображують закономірності утворення матеріальних та ідеальних слідів як наслідків злочинних дій, у яких відбиваються властивості злочинця й характер його поведінки [1].

При побудові типових версій однаково важливу роль грають кримінально-правова, криміналістична та кримінологічна характеристика злочинного прояву.

У складі кримінологічної характеристики вагоме місце посідають віктимологічні дані - узагальнені відомості про жертв злочину. Нерідко такі відомості стають першою достовірною інформацією, яку отримують слідчий, прокурор про злочинне діяння на початковому етапі розслідування злочину.

Насамперед кримінологічну віктимологію цікавить особа й поведінка жертви злочинних посягань, характер та закономірності відносин між злочинцем і жертвою до вчинення злочину. Слід зазначити, що жертвою злочину, при цьому, вважається фізична особа, яка постраждала від посягання не залежно від того, чи була вона визнана потерпілою особою у процесуальному порядку [2]. Так, інформація про жертву злочину має стійкі зв'язки з даними про злочинця, мотивом його діяння, місцем, часом, способом вчинення злочину тощо. Такі дані можна відстежити статистично та впорядкувати зв'язки між ними в загальних рекомендаціях, що надаються у вигляді типових версій.

Типову версію, що використовує за основу віктимологічні дані, можна визначити як засноване на спостереженнях, узагальненні оперативно-розшукової, судової, слідчої, експертної практики умовне міркування, що виражає вірогідний кореляційний зв'язок між віктимологічною характеристикою потерпілого та певними іншими видами елементів криміналістичної характеристики злочинів.

Отримані в ході віктимологічного аналізу дані слідчий може використовувати за такими напрямками: 1) висування версії щодо особи злочинця та визначення кола осіб, серед яких його доцільно шукати; 2) визначення причин злочину та умов що йому сприяли; 3) прогнозування поведінки потерпілого під час досудового слідства та судового розгляду; 4) вибір та здійснення заходів щодо забезпечення безпеки потерпілого на всіх стадіях кримінального процесу, його психологічної, соціальної реабілітації; 5) розробка заходів віктимологічної профілактики [3].

Так, наприклад, якщо було встановлено, що жертвою злочину став «злочинний авторитет», лідер злочинного угруповання, то на основі типових версій можна зробити такі припущення: організатором убивства може бути: а) лідер конкуруючого угруповання (з мотивів усунення конкурента, помсти за вбивство члена його банди); б) керівник підприємства, фірми, підприємця (з мотивів усунення особи, яка вимагає гроші); 3) член угруповання (з мотиву помсти за обвинувачення у вчиненні злочину, усунення особи для захоплення лідерства в угрупованні) тощо.

Досить чітко відстежується зв'язок між віктимною поведінкою жертви та місцем, часом і способом вчинення злочину. Наприклад, особа, яка регулярно відвідує розважальні заклади, що характеризуються великим рівнем криміногенності (наприклад, дешеві бари), маючи при собі цінні речі, наражається на небезпеку стати жертвою пограбування або розбою у таких місцях, або в безпосередній близькості від них. Психічно неврівноважена особа провокує конфлікт і бійку з незнайомими людьми на вулиці, наражаючись на небезпеку зазнати тілесних ушкоджень.

У випадку статевих злочинів розповсюдженими формами віктимної поведінки жертви є: репутація «доступної» жінки, невідоме спровокування на злочин (флірт; добровільна згода залишатися ночувати; не уникання, а заохочення пестощів і поцілунків тощо), відвертий одяг, алкогольне чи токсичне сп'яніння жертви [4]. Інформація про віктимну поведінку жертви статевого злочину дозволяє висунути версії щодо вподобань та особи гвалтівника, пов'язати декілька схожих за цією ознакою злочинів і припустити серійний характер цих злочинів.

Такі дані, достатньо відстежені та статистично оброблені, стають інформаційною базою для побудови типових версій, що успішно використовуються на практиці на початковому етапі досудового розслідування й стають основою для побудови робочих версій та розкриття злочину.

Література:

1. Синчук О.В. Інформаційна база для побудови типових версій / О.В. Синчук // Сучасні проблеми криміналістики 2009 / [режим доступу: електронний ресурс] http://www.hniise.gov.ua/user_files/File/sbornik/2009/Sinchuk.pdf.
2. Кримінологія : підручник / В.В. Голіна, Б.М. Головкін, М.Ю. Валуйська та ін. ; за заг. ред. В.В. Голіни, Б.М. Головкіна. – Х. : Право, 2014. – 440 с.
3. Шинкевич Н.Е. Виктимологический анализ и его значение для расследования и раскрытия преступлений / Н.Е. Шинкевич [режим доступу: електронний ресурс] <http://library.shu.ru/pdf/1/shink003.pdf>.
4. Симоненко Н.О. Віктимна поведінка жертви статевого злочину / Н.О. Симоненко // Віктимологічна профілактика окремих видів злочинів : тези доповідей круглого столу (Київ, 29 квітня 2014 року) / ред. кол. О. М. Джужа, В.В. Василевич, Т.Л. Кальченко та ін. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2014. – С. 39-41.

М.Ю. Комель

курсант групи ПС-241 III курсу
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТА НЕДОЛІКИ ПРОВЕДЕННЯ ОДНОЧАСНОГО ДОПИТУ ДВОХ ЧИ БІЛЬШЕ ВЖЕ ДОПИТАНИХ ОСІБ

Прийняття нового Кримінального процесуального кодексу України в 2012 році [1] та його подальші зміни й до сьогоднішнього дня відіграють велику роль у роботі слідчих підрозділів України. Цей кодекс уніс багато корективів до діяльності слідчого в його повсякденній роботі, відкривши нові можливості й поклавши нові обов'язки. Але дещо залишається незмінним навіть у час прийняття нових законів, реформувань та внесення змін до чинних законів. Одним із таких незмінних положень є допит у кримінальному провадженні (найбільш розповсюджена слідча дія під час досудового розслідування). Допит є найбільш важливим засобом збирання доказів, а головне те, що ця слідча